

Metabiciklizéseink

Aaron Blumm: *Biciklizéseink Török Zolival*. JAK-Symposion-PRAE.HU, Budapest-Kishegyes-Szabadka, 2011

A blogként induló és „tapintható” szöveggé érő *Biciklizéseink Török Zolival* nemcsak e két megnyilatkozási forma jegyeit viseli magán, hanem elválaszthatatlan egységet képez képanyagával is. Mivel a műfajokat nem lehet előrelátni, mert nem logikai konstrukciók, nem elméletek, nem előzik meg a művet, a műben valósulnak meg, így adva van számunkra a műfaj-meghatározás szabadsága is. A huszonegyedik század írója blogol, fikatív naplót ír, amely egyszer csak könyvvé terebélyesedik, tárgyasul, hogy az így született kötet műfaji meghatározását kétségessé tegye. Azt, hogy a biciklizések prózai szövegek, formai jegyei alapján megállapíthatjuk, de nem annak tiszta formájában. A bicikliző szubjektumok megnyíló, a világot önnön erotikus/érzelmi/vágyakozó valójukon átáramoltató, gyakran „lélekben bicikliző” személyiségek, akiknek köszönhetően a lírai hangvétel is felfedezhető a textusokban, nem beszélve arról, hogy a mindössze egy-két mondatból álló fejezetek (szövegek) – ahogyan Bányai János már elmondta – közelebb állnak a lírához. A kötet képanyaga, Sinkovics EdE rajzai és a szövegmomentumok szoros összetartozása pedig beenged még egy olvasati lehetőséget, amely már-már a képregényszerűséget közelíti meg, persze annak nem a hírlapokban, folyóiratokban megjelenő változatát, hanem szépirodalmi variánsát (már ha létezik egyáltalán ilyen!).

A *Biciklizéseink Török Zolival* három alapvető mozzanata a póz, a fikció és a tudatos szerepjáték. „Sokszor és sokan kérdezték már tőlem, ki az a Török Zoli. [...] Talán még többen voltak azok, akik azt kérdezték tőlem, ki az a Klára, akit néha Ágnesnek, néha mágnesnek, négy szemközt pedig mindig Bogárkának nevezek. [...] Ilyenkor nem igazán tudtam válaszolni, olykor azt mondtam, igen, olykor azt, nem, de legtöbbször csak mosolyogtam” (6). Freud bizonyára nagy lelkesedéssel venné kézbe Aaron Blumm

próza-kötetét, és vizsgálná annak szereplő(i/jé)t (esetleg magát a szerzőt is), hiszen a szövegvilág atmoszférájával a freudi (és általában a) pszichoanalízis kulcsszavai köré épül, burjánzik benne a testiség, a gyönyör, a vágó, a szexualitás, a megbomlott elmeállapot, a töredezettség. De Lacan szem-szögéből is olvashatnánk, hiszen az említett testiség nem pusztán pszichikai/érzelmi/erotikus mivoltában van jelen, hanem a test jelentéssel való felruházása is fontos momentum, vagyis a test narráció általi nyelvi determináltsága is vizsgálható. A testiség és az érzelmek „biciklizése” a szövegben egy olyan kibogozhatatlannak tűnő szövevénybe vezet, amelynek egyik lehetséges – és egyben talán a legfontosabb – dekódolása az érzelmi szálak megragadása mentén képzelhető el. Vagyis a szerelem kiemelésével, amely nem különíthető el a narratíva szubjektumának, illetve szubjektumainak a jelenlététől, attól a másiktól (vagy elsőtől), akivel a szerelem létrejön, olyan mély, a felszín alatt meghúzódó rétegekig juthatunk el, amelyben a szerző találkozik a narrátorral, a narrátor pedig találkozik velünk, olvasókkal, és hazudik (!) a szöveg elejétől a végéig. De nem bánjuk. Szeretjük e hazugságokat, mert pózol, kitalál és játszik, ám mégis szeret.

Aaron Blumm a gyakori pózváltásokkal alapiában rengeti meg azt a régi igazságot, hogy az egyén a különbségtételek által ismeri meg a világot és válik egyénné¹, mert narrátora, aki Klára, néha pedig Ágnes, éles megkülönböztetés nélkül mégis önálló, egyetlen identitássá forr anélkül, hogy az őt körülvevő világgal bármiféle kapcsolatot tartana fenn. A szövegekben a realitás az irrealitás mellékszála, és semmilyen jelentősége nincs, csupán a szükséges rossz. Maga a biciklizés a szabadon szárnyalás, a képzelet tobzódásának, az elmezavar kiszámíthatatlan, ám ebben az esetben felemelő érzésének metaforája. Ám biciklizni csak Török Zolival lehet. De ki az a Török Zoli? Teljesen mindegy. A hangsúly a két szubjektum közötti túlfűtött érzelmen van, amely már valós érzésnek nem is nevezhető, csupán az álomban és a képzeletben él, mégis összemosza a két személyiséget. De vajon csak érzés-e? Inkább kommunikációs kód, amely segítségével mi „metabiklizők” is részeseivé válhatunk e szövegtestnek, amelynek szubjektumai eggyé forrnak (szintén e kommunikációs kód segítségével): „A tiéd vagyok. Te pedig az enyém vagy. Ezen már soha semmi nem változtat. Süthet a nap, eshet az eső, süvíthet száz zivatar. A köveket lassan porrá morzsolja az idő, a szél pedig lassan eltünteti a nyomunkat. De akkor mi már menthetetlenül egymáséi leszünk” (187). A szerelem kérdéskörét az égi szereleméhez közelíti, hiszen a narrátor Zolit is „ott fönt a magasban”

¹ Luhmann, Niklas: *Szerelem – szenvedély. Az intimitás kódolásáról*. Budapest, 1997. 7–16.

(93) találta meg, és azóta sem engedi el. Talán azt sem túlzás állítani, hogy a szerelem a lélek és az elme szabadságát jelenti e prózai szövegekben, ezért hasonlatos az égi szerelemhez, a korlátlan szabadsághoz. „A felülről alátékintó Szentlélek előtt világos, hogy a biciklizők azért vesznek lendületet, mert hozzá igyekeznek, az égi szerelembe; a föld színén bámészkodó hülyék szemében a kerékpárosok egyszerűen csórók, akiknek nem telik autóra, fajankók, akik arcuk veritékével, szívfájdalmuk önerejéből röpítik önmagukat” (29).

A harmadik lehetőségtől narrátori pozícióváltás történik. Zoli víziói és képzeletének pillanatképei találkoznak az elmezavarban küzdő nő látványával, amely során különös érzések generálódnak, pontosabban már átért érzelmek térnek vissza, és még jobban felerősödik a szöveg érzelmközpontúsága és a szubjektumok decentralizálása. Ugyanolyan intenzitású fantáziavilág alakul ki, amilyen él Klára esetében. „Csak álltam, és néztem mozdulatlan. Nem mertem hozzáérni, olyan gyönyörű volt a teste, attól is félttem, ha megérintem, szertefoszlik, mint egy tovatűnő álom” (113). A tizedik biciklizéstől pedig ismét Klára agóniáját olvashatjuk a külvilággal. Intenzív ingerek próbálják őt kizökkenteni az oly édes képzeletvilágából, de ő hisz benne, hisz Zoliban, hisz a biciklizéseikben. Ettől kezdve pedig – a gyakori pozícióváltásoknak köszönhetően – eluralkodik a káosz, hogy a végén a végtelen biciklizéssel a szerelemben rendeződjön. „Több-napi töprengésembe telt, mire sikerült helyére raknom az utolsó mozaikkockát is, több álmatlan éjszaka múlt el, mire megértettem, ki vagy te, és ki vagyok én ebben a történetben. [...] Sok időnek el kellett múlnia, mire megértettem, hogy te, Török Zoltán, ki is vagy nekem, ki voltál, mit is jelentettél az életemben, és hogy én, akit, ha jól emlékszem, Klárának hívtak, ki is voltam, mit is jelentettem a te életedben. [...] Egyet viszont teljes bizonyossággal tudok. Megszereztél magadnak, és én megszereztemek magamnak” (187).

A *Biciklizéseink Török Zolival* másik domináns és szövegszervező eleme a testírás gesztusa, ebből következően pedig a test és a szöveg kapcsolata. Összetett kapcsolatról van szó. Ha figyelembe vesszük azt a nézőpontot, miszerint „[a] szöveg írja a testet, a test írja a szöveget, sőt, továbbmenve, egyes elméletek szerint a szöveg is test, a test is szöveg”², láthatjuk, egy véget nem érő játékról van szó. Aaron Blumm szövege is játék, amely az író, a test és a testírás („biciklizés”) között megy végbe. A testrészek gyakran külön kerülnek említésre, szinte önálló életet élnek, ám azoknak megha-

² Földesi Györgyi: Szövegek, testek, szövegtestek. A testírás-elmélet irányjai. = *Helikon*, 2011. 1–2., 3.

tározott szerepük van, mégpedig felépíteni azt a testet, amely maga lesz a szöveg és a szövegbeli végső, egységes test vagy szubjektum. A fej, a haj, a fül, a száj, a nyelv, az orr, a szem, a nyak, a váll, a mell, a has, a kéz, a nemi szervek, a láb mind-mind részei és alapvető részei a testnek, emellett elvezetnek ahhoz a gyönyörhöz, amelyben feloldódva a test testtelenné válik, akár a hangszerek egy koncerten. „Azt mondta, ma koncert lesz a házban. [...] Mindenféle hangszer. [...] És minden hangszeren ő játszik majd. De Zoli valódi hangszerek helyett az én testem használta. [...] Minden egyes érintése, ahogy hozzámért, gyönyörű hangként szólalt meg belőlem. Az én hangom lett a zene. És úgy játszott, de úgy, de úgy, hogy mindenki megirigyelhetné” (81). Nem is kell a két testnek folyton egymáshoz érnie, hiszen a képzeletben élnek. „Emlékszik a testem a testedre, ahogy hozzád bújok alvás közben” (165). Nem mellékes az sem, hogy a Sinkovics-képeken is a test, a testrészek foglalnak el kiemelkedő helyet, velejárójukkal, a biciklivel. A képek bicikliznek a szöveggel, Török Zolival. A szerelem és a testiség a képzeletben egyesül, a szövegtest és képek pedig „megtestesítik” ezt. Ami a test leírását és lerajzolását illeti, nyilvánvaló, hogy e prózaszövegekben a test(részek) a szubjektumokhoz tartoznak, de nekik – átvitt értelemben – kapcsolatban kell állniuk a szerző(k) elbeszélő (/rajzoló) identitásával, de még az olvasó olvasói identitásával is, és csakis ilyen értelemben közelíthető meg – a szerző–test és elbeszélő (/rajzoló) identitás–olvasó produktív hármasa felől – e kötet. A szerző nemcsak azt tárja az olvasó elé, hogy a szubjektum testként miként narrativizálódik a szövegben, hanem a testrészeket metaforikus, jelentéssel bíró elemekként kiemeli, hozzájárulva ezzel az olvasó és a textus viszonyának kialakulásához is. Így mi olvasók a végtelenségig biciklizhetünk Aaron Blumm-mal, a szöveggel, Török Zolival, ám sohasem az ő biciklijén. Mindenki saját biciklijén és saját Török Zolijával teszi meg az utat, és találja meg a bejáratot e rövidprózákban, biciklizésekből építkező szöveg szövevényébe. Rövidprózákban építkező szövegszövevény ez (e „biciklizések” folyamatosan láttak napvilágot blogbejegyzésként és jelentek meg részletek a *Symposion*, a *Kalligram*, a *Korunk*, valamint a *Híd* folyóiratban [és a *Rituális labdajátékok* című *Híd*-antológiában], illetve a *litera.hu*-n, valamint szerb nyelven a *Zlatna gredában*), és úgy vélem, így, együttesen, a kötet kontextusán belül érik el azt a fokozottabb hatást, amely kielégíti a(z) (könyv)olvasói elvárásai horizontot, és amelynek következtében az olvasó is biciklit ragadhat, hogy felfedezze a komplex és teljes „testet”/szöveget.

Így aztán nekem is lett egy biciklim...